

कञ्चन गाउँपालिका

आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को नीति तथा कार्यक्रम

गाउँसभाबाट पारित: २०७८/०३/०७ गते

माननीय सभा अध्यक्षज्यू,

नेपालको इतिहासमा आएको परिवर्तनको फलस्वरूप नेपालको संविधान कार्यान्वयनका क्रममा यस गाउँपालिकाको गरिमामय सभामा आ.व.२०७८/७९ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा मलाई खुशी लागेको छ ।

देशमा भएका विभिन्न आन्दोलनका क्रममा शहादत प्राप्त गर्नुहुने ज्ञात अज्ञात सहिदहरू प्रति उहाँहरूले देश निर्माणमा पुर्याउनु भएको योगदानप्रति उच्च सम्मान गर्दै हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु ।

संघीयताको कार्यान्वयनको क्रममा स्थानीय सरकारको रूपमा यस गाउँपालिकाको कार्यपालिकाले विगत ४ वर्षका नीति तथा कार्यक्रमहरू यसै सभामा प्रस्तुत गरी कार्यान्वयन गरेको छ । जसको कार्यान्वयनका क्रममा सकारात्मक परिणामहरू देखा परिसकेका छन् । जसमा विभिन्न क्षेत्रबाट सहयोग प्राप्त भएको छ । उक्त कार्यमा सहयोग गर्नुहुने सम्पूर्ण यस गरिमामय सदनका गाउँसभा सदस्यज्यूहरू, कर्मचारीहरू, नागरिक समाज, राजनीतिक दलहरू लगायत आम जनसमुदाय प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

वर्तमान समयमा विश्वव्यापी महामारीको रूपमा फैलिएको कोरोना भाइरसको दोस्रो छलाले गर्दा हामी अत्यन्त कठिन तथा चुनौतीका साथ गाउँपालिकाका कार्यहरूलाई लक्ष्य उन्मुख तरिकाले सञ्चालन गर्ने बाध्यात्मक अवस्थाबाट अगाडि बढ्नु परेको कुरा सबै जनसमुदाय तथा गाउँसभाका सदस्यहरूलाई अवगत नै रहेको छ भन्ने मेरो बुझाइ छ । गाउँपालिकाले चालु आर्थिक वर्षमा लिएका नीतिहरूलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिरहेकै अवस्थामा विश्वव्यापी महामारीको रूपमा फैलिएको कोरोना भाइरसको दोस्रो भेरिएन्टको कारण जिल्लामा भएको निषेधाज्ञाले अवरुद्ध पारेको छ । हाल देशमा देखिएको राजनीतिक परिवर्तन तथा देशव्यापी रूपमा कोरोनाको संक्रमणका कारणले यस गाउँपालिकामा पनि यसको प्रत्यक्ष प्रभाव परेको छ ।

कोरोना भाइरसको दोस्रो लहरका कारण यस गाउँपालिकामा संक्रमण फैलिँदा ३१५ जनामा संक्रमण पुष्टी भएका छन् । संक्रमित मध्ये ३० जना घरमै सुरक्षित तरिकाले रहनु भएको छ । यस रोगको कारण गाउँपालिकामा १३ जनाको दुःखद निधन हुन पुगेको छ भने हालसम्म २ जना अस्पतालमा भर्ना भएको अवस्था रहेको छ । दुखको यस घडीमा कोरोना भाइरसको कारण मृत्यु हुने सबै प्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दै बिरामीको शीघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु । हाल कोरोना भाइरसको संक्रमणमा केही कमी आएकोले विकास निर्माणका कार्यहरूलाई सुचारू गर्ने प्रयास गरिएको छ । कोरोना भाइरस नियन्त्रणको क्रममा हामीलाई सहयोग गर्नुहुने यस गाउँपालिकाका सम्पूर्ण सहयोगी संघ-संस्थाहरू, बुद्धिजीवी वर्ग, प्रहरी, स्वास्थ्यकर्मी तथा गाउँपालिकाका कर्मचारीहरूलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

आर्थिक विकासको क्षेत्रमा सञ्चालन भैरहेका कतिपय कार्यक्रमहरू भौतिक रूपमा उपस्थित हुन सक्ने वातावरण नरहेको कारणले बन्द भएका छन् जसलाई आगामी आर्थिक वर्षमा पुरा गर्न सबैको सहयोग र समन्वयको अपेक्षा गरेको छ ।

चालु आर्थिक वर्षमा सामाजिक विकास तथा परिवर्तनका लागि विनियोजन गरिएको बजेटको ठूलो हिस्सा कोरोनाकै कारण सम्पन्न हुन सकेन जसले गर्दा समाज परिवर्तनको लक्ष्यमा अवरोध सिर्जना भएको अवस्था छ । समानुपातिक तथा समावेशी विकास र आपसी सहयोगका माध्यमबाट सामाजिक सहिष्णुता वृद्धि तथा भातृत्वको भावना विस्तार गर्ने कतिपय कार्यक्रमहरू कोरोनाको संक्रमण शुरू हुन भन्दा अगाडि नै सम्पन्न भैसकेकाले चालु वर्षका केही नीतिहरू कार्यान्वयनमा सफलता मिलेको अवस्था रहेको छ । कञ्चन बासीहरूको सदियों देखि समस्याको रूपमा रहेको भूमि सम्बन्धी समस्या समाधान गर्न यस गाउँपालिकाको सक्रियतामा धेरै कार्यहरू अगाडि बढेका छन् । यस कार्यमा सहयोग गर्नुहुने सबै सरोकारवालाहरू तथा भूमि सम्बन्धी समस्या समाधान आयोग र यसको जिल्ला समिति तथा सम्बन्धित सबैमा हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्न चाहन्छु । लैङ्गिक हिंसा, जातीय विभेद अन्त्य गर्ने उद्देश्यले राखिएका कार्यक्रमहरू भाइरसको संक्रमणको कारण सञ्चालन गर्न नसकिएको अवस्था रहे पनि यस कार्यलाई आगामी दिनमा प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

चालु आर्थिक वर्षमा यस गाउँपालिकाले प्रशासनिक कार्य सम्पादनमा ठूलो चुनौतिको सामना गर्नुपर्यो जसमा दरबन्दी अनुसारका कर्मचारीहरूको पदपूर्ती नहुनु प्रमुख समस्याको रूपमा रह्यो । गाउँपालिकाका धेरै प्रशासनिक पदहरू रिक्त रहेको र यस्ता पदहरू सेवा करारमा समेत पदपूर्ति गर्न पाउने अवस्था नरहेकोले प्रशासनिक कार्य सम्पादनमा आशातीत उपलब्धि हासिल हुन नसकेको र आगामी दिनमा दरबन्दी अनुसार कर्मचारी पदपूर्ती गर्नका लागि प्रदेश र संघीय सरकारसँग समन्वय गरी सेवा प्रवाहलाई थप चुस्त, दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

नेपाल सरकारले लिएको "समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली"को लक्ष्यलाई प्राप्त गर्न यस गाउँपालिकाले पनि गाउँपालिकाबासीको सुख र समृद्धिको लागि लिएको विकास तथा समृद्धिको लक्ष्य प्राप्तिका लागि गाउँपालिकाका प्रशासनिक संरचना निर्माणको कामलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी कार्य गर्ने प्रयास गरेको थियो जुन यस आर्थिक वर्षमा पुरा भै आगामी आर्थिक वर्षबाट सबै प्रशासनिक संरचनाहरूबाट सेवा प्रवाहको काम प्रभावकारी रूपमा हुने अवस्था रहेको छ । विकासको लागि सडक पूर्वाधार, कृषि तथा पशु क्षेत्रको उत्पादन वृद्धि, स्वास्थ्य क्षेत्रको प्रभावकारी सेवा, शिक्षामा गुणस्तर सुधार, सामाजिक क्षेत्रमा भावनात्मक सम्बन्ध वृद्धि जस्ता गाउँपालिकाका प्रयासले गाउँपालिकाको समग्र विकासको मार्गचित्र तयार पारेको अवस्था देखिएको छ । विकास र समृद्धिका लागि गाउँपालिकाको प्रयास यीनै कार्यहरू सम्पादन गर्न तल्लीन रहेको कुरा म यस गरिमामय सभामा प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

नेपालमा संघीयता कार्यान्वयनमा आएसँगै हामी यस गाउँपालिकाको जिम्मेवार पदहरूमा निर्वाचित भए पश्चात हामिले जती कामहरू सम्पादन गर्न सफल भयौं यो इतिहासले मूल्याङ्कन गर्नेछ । यसका बावजुत हामिहरूसँग जतनालाई सेवा उपलब्ध गराउन विभिन्न प्रकारका अवसरहरू रहेका छन् जसलाई हामी आगामी आर्थिक वर्षमा पुरा गर्नुपर्ने देखिन्छ । जुन निम्न प्रकार रहेका छन्:

- गाउँपालिकामा गर्न सकिने उत्पादनलाई आधुनिकीकरण गरी कृषि उत्पादनलाई व्यवसायिक तरिकाले सञ्चालन गर्ने वातावरणको सिर्जना गर्ने ।
- गाउँपालिकामा रहेका धार्मिक तथा पर्यटकीयस्थलहरूको पहिचान गरी देश विदेशमा प्रचार प्रसारको माध्यमबाट पर्यटन क्षेत्रमा आमूल परिवर्तन ल्याउने ।
- शैक्षिक संस्थाहरूमा रहेका विभिन्न समस्याहरूको समाधान गरी शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार गर्ने ।
- मानवीय पक्षका विभिन्न समस्याहरूको अध्ययन गरी रोजगारीका अवसरहरूको सिर्जना गर्ने ।
- यस गाउँपालिकामा रहेको भूमि सम्बन्धी समस्यालाई दीर्घकालीन रूपमा समाधान गर्ने ।
- साना तथा मझौला उद्योगहरूको उत्पादनबाट गाउँपालिकालाई आत्म निर्भर गराउने ।
- कोरोना भाइरस जस्ता संक्रामक रोगको संक्रमण नियन्त्रण गर्न आवश्यक संरचना निर्माण गरी अन्य महत्वपूर्ण कार्यहरूको व्यवस्थापन गर्ने ।

माथि प्रस्तुत गरिएको अवसरहरू प्राप्त गर्न हाम्रा सामु तपसिल अनुसारका विभिन्न चुनौतीहरू रहेको मैले महसुस गरेको छु ।

- कृषिको क्षेत्रमा रहेका विभिन्न आधुनिक प्रविधि प्रयोग गरी गाउँपालिकामा गरिने कृषिका कार्यहरूमा कृषकको चाहाना र अपनत्व वृद्धि गर्ने ।
- आर्थिक सामाजिक क्षेत्रको विकासलाई जनताको रोजाइमा पारी भौतिक विकास कम गर्दै लैजाने वातावरणको सिर्जना गर्ने ।
- गाउँपालिकाका युवाहरूलाई गाउँपालिकामा रोजगारीको लागि आकर्षित गरी वैदेशिक रोजगारीमा जान रोक्ने । वैदेशिक रोजगारीबाट सीप सिक्ने फर्केका युवाहरूलाई गाउँपालिकामा उचित रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गरी निजको सीपको प्रयोग गरी विकासमा लगाउने ।
- गाउँपालिकामा रहेका विभिन्न आम्दानीका स्रोतहरूलाई प्रयोग गरी गाउँपालिकाको आन्तरिक आम्दानी वृद्धि गर्ने ।
- कोरोना भाइरस जस्ता संक्रामक रोगको संक्रमण नियन्त्रण गरी गाउँपालिकाको विकासलाई लक्ष्य अनुरूप अगाडि बढाउने ।

आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्न मैले नेपालको संविधान २०७२, स्थानीय सरकारका नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न तयार गरिएका प्रचलित कानुनी व्यवस्था, संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका नीति, योजना र लक्ष्यका साथै हामी निर्वाचित भएर हालसम्म स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्दा प्राप्त गरेका अनुभव तथा सिकाईहरूलाई मुख्य आधारको रूपमा लिएको छु ।

सभाका सभा-सदस्यज्यूहरू,

यहाँहरूलाई अवगत नै छ हामी निर्वाचित भएर यस गाउँपालिकाको विभिन्न पदमा शपथ लिँदा यो गाउँपालिकाको विकासको अवस्था कस्तो थियो ? हाल हामी विभिन्न समस्याहरूसँग मुकाविला गर्दै विकासमा धेरै सफलता प्राप्त गरेका छौं । चालु आर्थिक वर्षको आजको दिनसम्म आउँदा यस

गाउँपालिकामा कालोपत्रे सडक निर्माण २० कि.मी., सडक ग्राभेल गरी स्तरोन्नती १० कि.मी., भवन निर्माण ४ वटा सम्पन्न भैसकेका छन् । खेलकुदका १० वटा विभिन्न संरचना निर्माण भएका छन् । सामुदायिक भवनहरू विभिन्न ठाउँमा निर्माणको चरणमा छन् । आर्थिक तथा सामाजिक उपलब्धिमा धेरै मात्रामा प्रवृद्धनात्मक कार्यक्रमहरू सम्पन्न भएका छन् । वातावरणीय उपलब्धिमा कञ्चन गाउँपालिकाको वातावरण तथा प्राकृतिक स्रोत संरक्षण ऐन, २०७७ र सक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परिक्षण कार्यविधि, २०७७ पारित गरी कानुनी व्यवस्था लागु गरेको अवस्था छ । यसै गरी हालसम्म गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवन, सबै वडा कार्यालयहरूका प्रशासनिक भवनहरू तथा सबै वडामा स्वास्थ्य चौकीका भवनहरू निर्माण सम्पन्न भै आफ्नै भवनबाट कार्य सञ्चालनको तयारीमा रहेका छन् ।

आगामी आर्थिक वर्षमा प्राथमिकता प्राप्त प्रमुख कार्यक्रमहरू आर्थिक विकास, सामाजिक विकास, पूर्वाधार विकास, वन तथा वातावरण र सुशासन तथा संस्थागत विकासमा केन्द्रित हुनेछन् ।

आगामी आ.व.२०७८/७९ को बजेट निर्माणका लागि यस गाउँपालिकाले विभिन्न सरोकारवालाहरूको उपस्थितिमा सुझाव संकलन गर्ने कार्य आयोजना गर्न कोरोनाको दोस्रो भेरियन्टको संक्रमणको कारणले भौतिक रूपमा उपस्थित भै सुझाव संकलन गर्न नसकिएकोमा म आम सरोकारवालाहरू तथा जनसमुदाय प्रति दुःख व्यक्त गर्दै आगामी दिनमा जनताको व्यापक सक्रियताका साथ नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्न चाहन्छु । यस गाउँपालिकाका विभिन्न विषयगत समितिहरूको समेत सिफारिसमा यस वर्षको नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने प्रयास गरिएको छ । यस सभामा आउने सकारात्मक सुझावहरूलाई यस नीतिको मार्गदर्शक सिद्धान्तको रूपमा समावेश गरी संशोधन सहित यो नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमामय सभाबाट पारित हुनेछ भन्ने आशाका साथ म यस सभामा आगामी आ.व. २०७८/७९ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमती चाहन्छु ।

(क) सार्वजनिक सेवा प्रवाह तथा क्षमता विकास तर्फः

१. गाउँपालिकामा भू-उपयोग नीति सहितको दीर्घकालीन एकीकृत शहरी विकास योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
२. कञ्चन गाउँपालिकाभित्र रहेका भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीहरूको समस्या समाधान गर्न गाउँपालिकाले उच्च प्राथमिकता दिई भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीलाई जग्गाको स्वामित्व उपलब्ध गराउन भूमि सम्बन्धी समस्या समाधान आयोग र यसको जिल्ला समितिको समेत समन्वयमा कार्यहरू गरी आगामी आर्थिक वर्ष २०७८/७९ भित्र सबै भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीहरूको व्यवस्थापन गर्ने नीतिलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।

३. गाउँपालिकाको Website Update गरी Website मार्फत निर्णय, सूचनाहरू विद्युतीय माध्यमबाट सार्वजनिक गर्दै गाउँपालिकाको कार्यलाई Paper Less बनाउँदै लगिनेछ ।
४. सार्वजनिक खर्चलाई उत्पादनमुलक बनाउन आन्तरिक नियन्त्रण सम्बन्धी मापदण्ड बनाइ लागू गरिनेछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको आचार संहिता पूर्णतः लागू गरिनेछ ।
५. गाउँपालिकामा गुनासो सुनुवाई संयन्त्र विस्तार गरी सबै नागरिकलाई सूचनाको पहुँच हुने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
६. खरिद गुरुयोजना/ वार्षिक खरिद योजनाका आधारमा प्रचलित आर्थिक कानून बमोजिम खरिद कार्य गरिनेछ ।
७. लक्षित वर्गका कार्यक्रमहरूलाई आयउन्मुख बनाउन प्राथमिकता दिँदै यस अन्तर्गत सञ्चालन गरिने सबै कार्यक्रमहरू एकद्वार प्रणाली मार्फत निर्धारित मोडलमा सञ्चालन गरिनेछ ।
८. गाउँपालिकाको सम्पत्तीको अभिलेख सार्वजनिक गर्ने र त्यसको उचित उपयोग, संरक्षण तथा सम्बर्द्धन गरिनेछ ।
९. गाउँपालिकाले उठाउने सबै प्रकारका करहरू वडा कार्यालयबाटै प्रविधिको प्रयोग गरी सफ्टवेयर मार्फत संकलन गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१०. योजनाहरू वडा कार्यालयको समन्वयमा कार्यान्वयन गरिने तथा वडा समिति समेतको अनुगमन र सिफारिसका आधारमा फरफारक गरिनेछ ।
११. जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, टोल विकास संस्थाका पदाधिकारी, सामुदायिक संस्थाहरूको क्षमता विकासका लागि आवश्यक तालिमहरू, अध्ययन अवलोकन भ्रमणका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१२. गाउँपालिकाको कार्यलाई चुस्त, दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउन कर्मचारीहरूका समस्याहरूको सुक्ष्म रूपमा अध्ययन गरी समस्या समाधानका उपयुक्त माध्यमहरू अपनाई उत्प्रेरणाका माध्यमबाट "कामले कर्मचारी नभै कर्मचारीले काम खोज्ने" वातावरणको सिर्जना गरिनेछ ।
१३. गाउँपालिकाको संगठन विकास अध्ययन गरी कर्मचारी दरबन्दी यकिन गरिनेछ सोही बमोजिम कार्यविवरण उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

१४. गाउँपालिकाको कामलाई पारदर्शी एवं जवाफदेही बनाउन सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षणलाई निरन्तरता दिइनेछ । सार्वजनिक जवाफदेहिता प्रवर्द्धन गर्ने कार्यविधिको सहयोगमा सुचनाहरूको पहुँच विस्तार गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।
१५. सामाजिक विवादहरूलाई न्यायिक समिति मार्फत मेलमिलापको माध्यमबाट समाधान गर्न पहल गरिनेछ । मेलमिलापकर्ताहरूको क्षमता विकास मार्फत विवादहरूको निरूपण गर्ने व्यवस्था मिलाउन उपयुक्त कदम चालिनेछ ।
१६. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका लब्ध प्रतिष्ठित तथा विद्वत् वर्गको सूची तयार गरी उनीहरूबाट आवश्यक सहयोग लिने र कार्य अनुभव आदान प्रदान गरी प्राप्त पृष्ठपोषण गाउँपालिकाको विकासमा समाहित गर्दै लगिनेछ ।
१७. विभिन्न समाजिक संघ/संस्था, कृषक, विद्यार्थी, पत्रकार, खेलाडी, उपभोक्ता समिति, टोल विकास संस्थालाई कार्य सम्पादनको मूल्यांकन गरी प्रोत्साहन स्वरूप पुरस्कार दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१८. कर्मचारीहरूलाई उनीहरूको योग्यता, क्षमता, सीप र अनुभवलाई कार्यसम्पादनमा उपयोग गर्न तथा उत्प्रेरित बनाइ राख्न आवश्यक मापदण्ड बनाइ तालिम तथा योगदानमा आधारित सुविधा उपलब्ध गराउने नीति लिइनेछ ।
१९. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सरकारी, गैरसरकारी र सामुदायिक संस्था एवं सरोकारवाला संस्थाको भूमिका स्पष्ट पाउँदै तिनीहरूलाई स्थानीय तह प्रति उत्तरदायी बनाई कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२०. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र गाउँपालिकाबासीलाई ल्याण्ड लाइन तथा मोबाइल, इन्टरनेटको पहुँच पुर्याउन सम्बन्धित निकायहरूमा पहल गर्ने र मुख्य बजार क्षेत्र, पार्कमा वाइफाइ जोनको शुरुवात गरिनेछ ।
२१. गाउँपालिकामा दातृ निकायका कार्यक्रमहरू संचालनका लागि आवश्यक पहल गरिनेछ । गैर सरकारी संस्थाहरूले गर्ने कार्यक्रमहरूलाई गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रमहरूसँग तादात्म्यता मिलाई बजेटमा समावेश गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पहल गरिनेछ ।
२२. विभिन्न देशहरूमा भैरहेको संघीयता तथा विकास प्रशासनको अनुभव आदान प्रदान गर्न देश तथा विदेशका शहरहरूसँग भगिनी सम्बन्ध कायम गर्ने नीति लिइनेछ ।

२३. गाउँपालिकाको समानुपातिक विकास गर्न वडाको भूगोल तथा जनसंख्याका आधारमा वडामा बजेट विनियोजन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२४. सूचना प्रविधिमा आधारित भएर गाउँपालिकाको समग्र प्रोफाइल तयार गरी अद्यावधिक गर्दै लगिनेछ ।
२५. गाउँपालिकाबासीलाई अध्ययन अनुसन्धानतर्फ ध्यान केन्द्रित गराउन एक वडा एक पुस्तकालयको स्थापना गर्ने कार्यको शुरुवात गरिनेछ ।
२६. गाउँपालिका भित्रका सार्वजनिक जग्गाहरूको संरक्षणका लागि उपयुक्त नीति बनाउन प्राथमिकता दिइनेछ ।
२७. स्थानीय सञ्चार माध्यमहरूसँग समन्वय गर्दै सञ्चार संस्थाहरूसँग सहकार्य गरिनेछ ।
२८. जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिको लागि विदेश भ्रमण एवं अध्ययन अवलोकनका लागि पठाउन कार्यविधि बनाई लागू गरिनेछ ।
२९. विदेशी पाहुनाहरूलाई स्वागत गर्न गाउँपालिकामा एउटा अतिथि डेस्क गठन गरी पाहुनाहरूलाई स्वागत गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
३०. गाउँपालिका क्षेत्रभित्र भ्रमण गर्ने स्वदेशी तथा विदेशी पाहुनाहरूको बसाइ अवधि लम्ब्याउनको लागि उपयुक्त वातावरण सिर्जना गरिनेछ ।
३१. आर्थिक विकासको लागि साधन स्रोत जुटाउन विदेशी लगानी प्रवर्द्धन गर्न पर्यटन, कृषि, वन, पार्क, तालतलैया लगायतका विभिन्न क्षेत्रमा लगानी भित्र्याउन संघीय सरकारको स्वीकृति लिई पहल गरिनेछ ।
३२. गाउँपालिकाको सुरक्षा व्यवस्थालाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउन कार्यविधि बनाई नगर प्रहरीको व्यवस्था गरिनेछ ।

(ख) आर्थिक विकास तर्फ:

३३. कृषिको माध्यमबाट आय आर्जन एवं स्वरोजगार विकासको लागि विशेष प्राथमिकता दिइनेछ । सम्भाव्यता पहिचान गरी प्रत्येक वडामा कम्तिमा एक कृषि उपजको पकेट क्षेत्र अवधारणा अवलम्बन गर्दै कृषि उत्पादनलाई व्यवसायीकरण गरी रोजगारी सिर्जना गर्ने तर्फ जोड दिइनेछ ।

३४. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र कृषि उपज उत्पादनमा प्रयोग भैरहेको रासायनिक विषादीलाई न्यूनीकरण गरी जनताको स्वास्थ्यमा पर्न सक्ने नकारात्मक असरलाई कम गर्न विभिन्न प्रचारात्मक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
३५. कृषि उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्न साना सिंचाइ कार्यक्रम मार्फत कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । कृषि क्षेत्रमा व्यवसायिक किसिमका कार्यक्रमहरू छनोट गरी कृषि पकेट क्षेत्र विस्तार गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
३६. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेको कृषि उत्पादनको सम्भाव्यता अध्ययन गरी माटो परिक्षणको माध्यमबाट उपयुक्त कृषि उपज लगाउने व्यवस्था मिलाइनेछ । यस कार्यको लागि व्यवसायिक रूपमा खेती गर्ने कृषकहरूको पहिचान गरी यसै आर्थिक वर्षबाट कार्य शुरुवात गरिनेछ ।
३७. व्यवसायिक कृषि व्यवसाय गर्न इच्छुक कृषकहरूलाई आवश्यक पर्ने सम्बन्धित विषयका तालिम उपलब्ध गराइनेछ । जसबाट कृषि क्षेत्रको उत्पादन वृद्धि भै व्यवसायिक रूपमा खेती गर्ने प्रणालीको विकास गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
३८. कृषि/पशु विकास, दुध उत्पादन सहकारीको प्रवर्द्धन र विकासका लागि आधुनिक प्रविधि मार्फत गाउँपालिकामा भएका सहकारी र कृषक समुहलाई व्यवसायिक तालिम प्रदान गरिनेछ । साथै गाउँपालिकामा उत्पादित कृषिजन्य उपजहरूको बजारीकरण र व्यवस्थापनका लागि आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराइनेछ । सहकारीहरू मार्फत उपलब्ध गराइँदै आएको गाउँपालिका भित्र उत्पादित दुधमा दिइने अनुदानलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
३९. सामुहिक व्यवसायिक कृषि तथा पशु उत्पादन गर्ने समूह वा सहकारीहरूलाई विभिन्न प्रकारका समपुरक अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
४०. प्राकृतिक रूपबाट गर्भाधान संभव हुन नसकेमा कृत्रिम गर्भाधान गराउने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ । पशु विमा तथा कृषि विमा गर्ने समूह वा संस्थालाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
४१. पशुपालन तथा कृषि व्यवसायलाई यान्त्रिकरण गर्दै व्यवसायीकरण गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४२. पशुपन्छीहरूमा लाग्ने महामारी रोग विरुद्ध रोकथामका लागि खोपको व्यवस्था गरिनेछ ।

४३. यस गाउँपालिकाभित्र रहेका कृषि समुह, सहकारी र फर्मलाई बिउबीजन, घाँस उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने सहयोग उपलब्ध गराई ५ वर्ष भित्र खाद्यान्नको बीउबीजन उत्पादनमा आन्मनिर्भर गराइनेछ ।
४४. पशु विकास कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन नश्ल सुधारको लागि बोका, राँगो, बीर (बंगुर) समुह/सहकारी/फर्मलाई वितरण गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
४५. गाउँपालिकाभित्रका जलाशय र माछापोखरीहरूलाई संरक्षण गर्दै व्यवसायिक माछा पोखरी निर्माण गर्ने समुह/सहकारी/फर्महरूलाई आवश्यक अनुदान उपलब्ध गराई गाउँपालिकालाई माछा उत्पादनमा क्रमशः आत्मनिर्भर गराउँदै लगिनेछ । साथै माछाको उचित बजारीकरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
४६. प्रत्येक वडामा कम्तिमा एक-एक वटा कृषि एवं पशु व्यवसायमा आधारित सहकारी विकास गरिनेछ ।
४७. स्थानीय सहकारीहरूसँग प्रवर्धनात्मक कार्यमा सहकार्य गर्दै मूल्य श्रृंखलामा काम गर्ने सहकारीहरूको (कृषि तथा उत्पादन मुखी) विकास एवं प्रवर्द्धन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
४८. गाउँपालिकाका मुख्य बजार केन्द्रमा कृषि उपज संकलन तथा बिक्री केन्द्रलाई व्यवस्थित गरिनेछ । साथै गाउँपालिकाको कुनै एक उपयुक्त स्थानमा सीत भण्डार संघीय र प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा स्थापना गर्ने कार्य अगाडि बढाइनेछ ।
४९. गाउँपालिकाभित्र परम्परागत रूपमा सञ्चालन आएका विभिन्न प्रकारका हाट बजारहरूलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । यसै वर्ष देखि गाउँपालिकाको उपयुक्त स्थानमा कृषि बजारको निर्माण सुरुवात गरिनेछ ।
५०. कृषियोग्य जमिनको अनुपयुक्त तरिकाले खण्डीकरण गर्ने प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गरी जमिनलाई बाँझो राख्न नपाइने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
५१. कृषी, पशुपालन लगायतका व्यवसायिक उत्पादनका क्षेत्रमा बीमा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
५२. गाउँपालिका भित्र रहका विभिन्न सहकारी संस्थाहरूलाई विषयगत सेवाको आधारमा एकीकरण गर्ने र सहकारीको पहुँच नपुगेको ठाउँमा क्षेत्र विस्तार गर्ने नीति लिइनेछ ।

५३. सहकारी मार्फत वचत तथा सहूलियत दरमा ऋण परिचालन गरि पिछडीएको वर्गलाई आत्मनिर्भर गराउन अभिप्रेरित गरिनेछ ।
५४. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई गाउँपालिकाको प्रत्येक वडासम्म आफ्नो सेवा विस्तार गर्न प्रोत्साहित गरिनेछ ।
५५. गाउँपालिकाभित्र सञ्चालन गरिएका सबै व्यवसायहरूलाई दर्ता तथा अभिलेखीकरण गर्न अभिप्रेरित गर्ने, विभिन्न प्रकारका चेतनामुलक कार्यक्रमहरू उद्योग वाणिज्य संघको समेत सहकार्यमा सञ्चालन गरिनेछ ।
५६. गाउँपालिकाको सर्वाङ्गीण विकासका लागि वित्तीय अवस्थामा सुधार गर्न करको दर कम र दायरा फराकिलो बनाउने नीति अबलम्बन गरिनेछ ।
५७. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका घरेलु उद्योगहरूको संरक्षण गर्दै नयाँ उद्योग स्थापनाका लागि आवश्यक वातावरण सिर्जना गरिनेछ । यस्ता उद्योगहरू स्थापना भै कार्य सञ्चालन गर्न शुरू गरेको अवस्था देखिएमा आवश्यक पूर्वाधारहरूको व्यवस्था गर्दै उद्योग खोल्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
५८. उद्यम विकास योजनाको आधारमा गाउँपालिका भित्र स्थानिय स्रोत, साधन र सीपको आधारमा रोजगारी सृजना गर्न पहल गरिनेछ । गाउँपालिकाको उद्यम विकास योजना निर्माण गरी कार्यक्रमहरू क्रमशः कार्यान्वयन गरिनेछ ।
५९. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका पर्यटकीय स्थलहरूको पहिचान गरी पर्यटन विकासको गुरुयोजना निर्माण गर्न पहल गरिनेछ । धार्मिक तथा पर्यटन विकास गर्न गाउँपालिकाको उपयुक्त स्थानको पहिचान गरि Home Stay स्थापना गर्न पहल गरिनेछ । दानापुर ताल, कुडिया ताल, ढावा ताल, मलावरदेवी मन्दिर, गुम्बा र ऐतिहासिक वरको रुखको समग्र विकास गरी पर्यटनको आकर्षण बढाउने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
६०. गाउँपालिका भित्र रहेका विभिन्न प्रकारका युवा व्यवसायी तथा युवा उद्यमीहरूलाई गाउँपालिका प्रति अपनत्वको विकास तथा उद्यमीहरूले तिरेको करको फाइदाको प्रत्यक्ष अनुभूती दिलाउन युवाहरूको इलमको पहिचान गरी “अध्यक्षसँग युवा इलम कार्यक्रम” लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६१. जैविक विविधताको सम्बर्द्धन र सदुपयोग गर्दै जलवायु परिवर्तन अनुकूलन प्रविधिहरूको विकास गरी कृषिजन्य उत्पादनमा प्राङ्गारिक खेतीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

६२. विभिन्न धामहरू, ऐतिहासिक तथा धार्मिक स्थलहरूको गुरुर्योजना निर्माण गरी पर्यटन उद्योगलाई प्रवर्द्धन, प्रचार-प्रसार गरिनेछ । साथै गाउँपालिका क्षेत्र भित्र आयोजना हुने महोत्सवहरूलाई सभ्य र भव्य रूपमा सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।

(ग) सामाजिक विकास तर्फ:

६३. विकासको मूलप्रवाहमा पहुँच पुर्याउन महिला, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, मधेशी, धार्मिक समुदाय, जनजाती, बालबालिका, आदिवासी, एकल महिला, तेस्रो लिङ्गी लगायतका वर्ग र समुदायहरूको क्षमता विकास, आयआर्जन, सशक्तीकरण, अधिकार संरक्षणको आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

६४. लक्षित वर्गका कार्यक्रमहरू गाउँपालिकाको आर्थिक तथा सामाजिक विकास शाखाको समन्वयमा एकद्वार प्रणालीबाट सञ्चालन गरिनेछ ।

६५. गाउँपालिकाभित्र सेवा प्रवाह गर्ने राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय तथा स्थानीय गैरसरकारी संस्थाको कार्य सम्पादनलाई मर्यादित, व्यवस्थित तथा समन्वयकारी बनाउन गाउँपालिकामा NGO Desk को स्थापना गरी क्रियाशील बनाइनेछ ।

६६. सामाजिक कुरिती, कुसंस्कार र जातीय विभेद अन्त्य गर्न गाउँपालिकाको नेतृत्वमा विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

६७. लागु औषध दुर्व्यसनीमा फसेका व्यक्तिहरूलाई दुर्व्यसनमुक्त गराउन अन्य सम्बन्धित निकायहरूसँगको सहकार्यमा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

६८. विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दिवस, स्थानीय मौलिक संस्कृति, भेषभुषा संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गर्न, नैतिक शिक्षा, योग साधनाको महत्व सान्दर्भिकताका विषयमा चेतना जगाउने र जनसहभागिता बढाउने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । साथै साहित्य, कला, भाषा, इतिहास, संस्कृतिको संरक्षण तथा सम्बर्द्धन गर्दै लगिनेछ ।

६९. सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधारको लागि शिक्षक दरबन्दी मिलान, विद्यालयहरू समायोजन, शिक्षक तालिम सञ्चालनका कार्यहरूलाई प्राथमिकताका साथ सञ्चालन गरिनेछ । साथै गाउँपालिकास्तरीय उत्कृष्ट विद्यालय छनौट गरी पुरस्कृत गरिनेछ ।

७०. विद्यालय शिक्षालाई रोजगारसँग आवद्ध गर्न गाउँपालिका क्षेत्र भित्र प्राविधिक शिक्षालयहरूको विकासमा टेवा पुर्याइनेछ । यस क्षेत्रमा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूको संख्याको आधारमा थप कार्यक्रहरू अगाडि बढाउने नीति लिइनेछ ।
७१. शैक्षिक गुणस्तर सुधारको लागि विद्यालयको व्यवस्थापन पक्षलाई सबल तथा सक्षम बनाउन आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ । साथै प्रत्येक विद्यालयमा विद्युतीय हाजिरी राख्ने व्यवस्थालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्दै निरन्तरता दिइनेछ ।
७२. गाउँपालिकाभित्र रहेका विद्यालयहरूको शैक्षिक वातावरण सुधार गर्न आवश्यक पहल गर्दै विद्यालयको भवन, पुस्तकालय, प्रयोगशाला, शौचालय, फर्निचर, कम्पाउण्डवाल तथा तारबार जस्ता पूर्वाधारमा लगानी बढाइनेछ ।
७३. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सम्पूर्ण विद्यालय जाने उमेरका विद्यार्थीहरूलाई अनिवार्य रूपमा विद्यालयसम्म पहुँच पुर्याउने वातावरणको सिर्जना गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । साथै सामुदायिक तथा निजी विद्यालयको तर्फबाट तहगत रूपमा परीक्षामा उत्कृष्ट अंक ल्याउने छात्र छात्राहरूलाई पुरस्कारको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
७४. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सामुदायिक विद्यालयहरूमा कार्यरत बाल विकास सहयोगी कार्यकर्ताका लागि प्रोत्साहनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
७५. विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्न विद्यालयहरूको निरीक्षण र सुपरीवेक्षणको कार्यलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
७६. कक्षा ८ परीक्षालाई गाउँपालिका स्तरीय रूपमा व्यवस्थित गरिनेछ । गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका न्यून नतिजा ल्याउने शिक्षक, कमजोर व्यवस्थापन देखिएका प्रधानाध्यापकहरूलाई सुक्ष्म व्यवस्थापनको माध्यमबाट कार्य सम्पादनको आधारमा परिवर्तन ल्याउने कार्ययोजना निर्माण गरिनेछ ।
७७. सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकहरूको लागि क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरी सबै शिक्षकहरूलाई प्रविधिमैत्री बनाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७८. स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी प्रबोधीकरण गरिनेछ । विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमलाई अनुगमन र मूल्यांकन सहित निरन्तरता दिइने छ ।
७९. विज्ञान तथा प्राविधिक विषय अध्ययनमा थप जोड दिइनेछ । विद्यालयलाई वातावरणमैत्री बनाउन हरित विद्यालयको अवधारणालाई अगाडि बढाइनेछ ।

८०. शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीलाई थप व्यवस्थित बनाइ सञ्चालन गरिनेछ ।
८१. एक वडा एक खेलमैदानको नीति लिई प्रत्येक वडाहरूमा भौगोलिक अवस्था अनुसारका खेलमैदान निर्माण गर्ने कार्यलाई प्राथमिकतामा राखी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
८२. कञ्चन गाउँपालिकाको वडा नम्बर ३ मा रहेको खेलग्रामलाई आधुनिक रूपमा निर्माण गरी सञ्चालन गर्न संघीय सरकारसँगको सहकार्यमा उच्च प्राथमिकतामा राखी निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८३. बौद्धिक अपाङ्गता एवम् फरक क्षमता भएका बालबालिकाहरूलाई शिक्षामा पहुँचको सुनिश्चितता गर्दै छात्रवृत्ति एवम् अन्य प्रवर्द्धनात्मक सहयोगका कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८४. गाउँपालिका भित्र संचालन हुने सबै खेलकुदको लागि शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाबाट वार्षिक कार्यक्रम बनाई एकद्वार नीतिको माध्यमबाट खेलकुदको विकासमा सहयोग पुर्याइनेछ । यसै अनुरूप गाउँपालिका भित्र रहेका खेलाडिहरूको पहिचान तथा विकासको लागि “गाउँपालिका स्तरिय अध्यक्ष कप खेलकुद प्रतियोगिता”लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८५. वडा नं.२ मा रहेको मटेरिया खेलमैदानलाई प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा क्रिकेट रंगशालाको रूपमा विकास गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
८६. कञ्चन गाउँपालिका भित्र रहेका प्रतिभाहरूको पहिचान गर्न कञ्चन प्रतिभा सप्ताह सञ्चालन गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८७. बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणालाई क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै गाउँपालिकालाई बालमैत्री गाउँपालिकाको रूपमा विकास गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
८८. गाउँपालिकाबाट वैदेशिक रोजगारमा जाने युवाहरूको तथ्याङ्क अद्यावधिक गरी सचेतना, सीप विकास तथा जोखिम न्यूनीकरणको लागि योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ । यस कार्यका लागि सुरक्षित नागरिक आप्रवासन परियोजना (SAMI) सँग समेत समन्वय गरी परियोजनासँगको सहकार्यमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
८९. टोल विकास संस्था मार्फत सबै गाउँपालिकाबासीहरूलाई विकासमा पहुँचको सुनिश्चितता गरिनेछ ।

९०. गाउँपालिकामा स्वास्थ्य सम्बन्धी सुरक्षित मातृत्व, पोषण, प्रजनन स्वास्थ्य, क्षयरोग, कुष्ठरोग निवारण, बाल स्वास्थ्य, परिवार नियोजन तथा सुरक्षित गर्भपतन, यौनरोग तथा एच.आई.भी. एड्स नियन्त्रण, जस्ता रोगहरुको संक्रमणबाट जोगिने तथा रोग निवारण गर्ने खालका विभिन्न चेतनामुलक कार्यक्रमहरु आयोजना गरिनेछ । साथै स्थानीय समुदायसँग सहकार्य गरी स्वास्थ्य शिविरहरु सञ्चालन गर्ने कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
९१. कोभिड १९ तथा यस्तै प्रकारका संक्रामक रोगहरु फैलिएको अवस्थामा विद्यार्थीहरु विद्यालयमा भौतिक रुपमा उपस्थित हुन नसक्दा वैकल्पिक सिकाइ सहजीकरण कार्यलाई जोड दिइ न्यूनतम सिकाइ सुनिश्चतता गरिनेछ ।
९२. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका स्वास्थ्य निकायहरुको सेवा तथा भौतिक संरचनाहरुलाई स्तरोन्नती गरिदै लगिनेछ । स्वास्थ्य संस्थामा अभाव भएका जनशक्तिहरु आवश्यकता अनुसार व्यवस्थापन गर्न पहल गरिनेछ ।
९३. महिनाबारीको समयमा महिलाहरुलाई हुन सक्ने जोखिमबाट बचाउनका लागि गाउँपालिकाका विपन्न वर्गका समुदायका प्रत्येक घर परिवारहरुलाई सचेत बनाउन महिनाबारीका लागि सुरक्षित सेनिटरी प्याड स्वास्थ्य संस्थाबाट उपलब्ध गराउने व्यवस्था यसै आर्थिक वर्षबाट प्रारम्भ गरिनेछ ।
९४. किशोरावस्थामा हुने मानसिक, सामाजिक, शारिरीक तथा संवेगात्मक परिवर्तनबाट पर्ने असरबाट बचाउन गाउँपालिका भित्रका माध्यमिक विद्यालयहरुमा साथी शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
९५. गाउँपालिका भित्र विशेषज्ञ सहितको स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउन १५ शैयाको सुविधा सम्पन्न अस्पताल निर्माण गर्न संघीय सरकारको सहकार्यमा कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ । कोरोना भाइरस लगायत अन्य संक्रामक रोग नियन्त्रण गर्न उक्त अस्पताललाई सुविधा सम्पन्न बनाउने नीति लिइनेछ ।
९६. आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा भौतिक पूर्वाधार (भवन) सम्पन्न भएका स्वास्थ्य चौकीहरुमा २४ घण्टे निःशुल्क प्रसुती सेवा केन्द्र (वर्थिङ्ग सेन्टर) सञ्चालन गरिनेछ ।
९७. गाउँपालिका भित्र रहेका सुत्केरी आमा तथा बच्चाको पोषण सुधार गरी निजहरुलाई पोषण सुधारमा अभिप्रेरित गर्न “सुत्केरीसँग उपाध्यक्ष कार्यक्रम”लाई निरन्तरता दिइनेछ ।

९८. गाउँपालिकामा रहेका आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्रलाई क्रमश सुविधासम्पन्न बनाउँदै लगिनेछ । साथै गाउँपालिकाका स्वास्थ्य चौकीहरूमा प्रयोगशाला सेवा सञ्चालनका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
९९. कोभिड १९ नियन्त्रणका लागि सञ्चालित ५ बेडको कोभिड अस्थायी अस्पताललाई आवश्यक पूर्वाधार सहित थप व्यवस्थित गरिनेछ । अग्रपंक्तिमा रहेर सेवा प्रवाह गर्ने स्वास्थ्यकर्मी तथा कर्मचारीहरूलाई संघीय सरकारको नीति अनुसार प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१००. गाउँपालिकामा कोभिड तथा महामारीजन्य रोगहरूको संक्रमणको समयमा आकस्मिक सेवा उपलब्ध गराउन एम्बुलेन्सको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१०१. ७० वर्ष माथिका ज्येष्ठ नागरिकलाई कम्तीमा वर्षको २ पटक घर-घरमा गई स्वास्थ्य परिक्षण गर्न “ज्येष्ठ नागरिकसँग अध्यक्ष कार्यक्रम” शुरुवात गरिनेछ ।
१०२. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र कार्यरत महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेवीकाहरूको कार्यसम्पादनको मूल्यांकन गर्दै प्रोत्साहनका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१०३. गाउँपालिकालाई पूर्ण सरसफाई अभियानको माध्यमबाट प्रत्येक घरपरिवारलाई आधारभूत सरसफाईमा ध्यान दिने वातावरण बनाई पूर्ण आनिबानी परिवर्तन कार्यक्रमको शुरुवात गरिनेछ ।
१०४. आयुर्वेदिक चिकित्सा पद्धतिको अभ्यास, योग तथा ध्यान शिविर सञ्चालनमा सहयोग पुर्याइनेछ । गाउँपालिकामा आयुर्वेदको पूर्वाधार विकास गर्दै आयुर्वेदिक औषधीहरूको नियमित वितरणको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१०५. संरक्षकत्व गुमाएका महिला, बालबालिकाहरूको लागि पुनःस्थापना तथा सुरक्षित आवास लगायतका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१०६. प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा विपन्न बस्तीहरूमा जनता आवास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका फूस तथा जोखिमयुक्त घरहरूको तथ्याङ्क संकलन गरी संघीय सरकार र प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा जस्तापाता वितरण गरी “फुस तथा जोखिमयुक्त घर मुक्त” गाउँपालिका घोषणा गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१०७. महिलाहरूको सक्रिय सहभागितामा स्थापना हुने र संचालनमा रहेका लघु उद्योगहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१०८. महिलाहरू मात्र सदस्य रहेका सहकारी तथा समूहहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने खालका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१०९. जातिय तथा लैङ्गिक हिंसा निवारण तथा तत्काल उद्धार तथा राहत कोष सञ्चालनका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
११०. बालबालिकाहरूमा हुने शारीरिक, मानसिक तथा यौनजन्य दुर्व्यवहार न्यूनीकरणका लागि आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको क्षमता विकासका लागि प्राथमिकता दिइनेछ ।
१११. गाउँपालिकास्तरीय बाल सञ्जाल गठन गरी क्षमता विकास तथा नैतिक शिक्षाको समेत विकास हुने खालका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
११२. पूर्ण सरफाइ तथा महिनाबारीको समयमा स्कुल हाजिर हुन नसक्ने अवस्थाको अन्त्य गर्न गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका विद्यालयहरू मार्फत उचित कार्यक्रमहरू समेत सञ्चालन गरिनेछ ।
११३. सामाजिक सुरक्षालाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइनेछ । साथै ज्येष्ठ नागरिक सम्मानका कार्यक्रमहरूलाई अगाडि बढाइने छ ।

(घ) पूर्वाधार विकास तर्फ:

११४. गाउँपालिकास्तरीय गौरवका आयोजनाहरू छनौट गरी कार्यान्वयनको लागि बजेटको सुनिश्चितता गरिनेछ ।
११५. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेको खानेपानीको समस्यालाई समाधान गर्न यस आर्थिक वर्षलाई स्वच्छ खानेपानी वर्षको रूपमा मनाउन पहल गरिनेछ । वृहत खानेपानी योजना सञ्चालन गरी एक घर एक धाराको अवधारणाको आधारमा खानेपानी सुविधाको विस्तार गर्न पहल गरिनेछ ।
११६. गाउँपालिका बासीहरूलाई यातायातमा सहज पहुँच पुर्याउन तथा यातायात क्षेत्रको व्यवस्थापनका लागि बसपार्क निर्माण र कञ्चन रिङ्गरोडको सम्भाव्यता अध्ययन गरी संघ र

प्रदेश सरकारसँगको समेत सहयोगमा रिङ्गरोड निर्माणका लागि पहल गरिनेछ । यातायात व्यवसायीहरूसँग समन्वय गरी यातायात सेवा सञ्चालन गर्न पहल गरिनेछ ।

११७. कञ्चन करिडोर निर्माणको सम्भाव्यता अध्ययन प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
११८. सडक, खानेपानी, सिंचाइ, सामुदायिक भवनहरू जस्ता पूर्वाधारहरू सबै वडामा आवश्यकता र औचित्यताका आधारमा निर्माण गरिनेछ ।
११९. गाउँपालिका भित्रका सडकहरूमा कि.मि. पोष्ट तथा ट्राफिक संकेतका चिन्हहरू राखी यात्रालाई सूचनामुलक बनाइनेछ । साथै मुख्य सडकहरूमा सौर्य सडक बत्ती जडान गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ । नयाँ ट्रयाक खोल्नुको साटो सडकस्तरोन्नतीमा ध्यान केन्द्रित गरिनेछ ।
१२०. विकासका कार्यमा हेभी इक्युपमेन्ट प्रयोग गर्नु परेमा गाउँपालिकामा सूचीकृत र अनुमती प्राप्त भएका हेभी इक्युपमेन्टबाट काम गराउनु पर्ने नीतिलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
१२१. भवन निर्माण गर्दा भुकम्पीय जोखीम न्यूनीकरण गर्ने तर्फ ध्यान दिँदै कञ्चन गाउँपालिका भवन निर्माण मापदण्डको पूर्णरूपमा पालना गराइनेछ ।
१२२. पूर्वाधारहरूको दिगो व्यवस्थापन तथा उपयोगका लागि मर्मत संभार प्रणालीलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।
१२३. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेको विद्युत सेवालाई नियमित र गुणस्तरीय बनाउन सबै सरोकारवालाहरूसँगको समन्वयमा आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१२४. ठुला पूर्वाधारहरूको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (DPR) का आधारमा लगानी गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ । विस्तृत यातायात गुरुयोजना तयार गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
१२५. सार्वजनिक सम्पत्ति संरक्षण गर्न विशेष जोड दिइनेछ । वडा कार्यलयसँगको सहकार्यमा अनाधिकृत रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति अतिक्रमण गर्ने कार्यलाई रोकिनेछ ।
१२६. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र निर्माण भएका पुराना घरहरूको अभिलेखीकरण गरिनेछ । साथै नयाँ संरचना निर्माण गर्दा अनिवार्य रूपमा गाउँपालिकाको स्वीकृतीबाट मात्र गर्ने वातावरणको विकास गरिनेछ ।

१२७. समग्र गाउँपालिकाको सौन्दर्यकरणका लागि आवश्यक पूर्वाधारहरू तयार गरिनेछ । साथै पूर्वाधारका योजनाहरू बालमैत्री, वातावरण मैत्री, अपाङ्गमैत्री बनाइनेछ ।
१२८. जनतालाई विकासका हरेक क्रियाकलापहरूमा सहभागी गराई काम प्रति उत्तरदायी र अपनत्वको भावना विकास गर्न लागत सहभागिताका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१२९. "एक वडा एक सामुदायिक सभा हल" निर्माण गर्ने नीति लिइनेछ । साथै गाउँपालिका स्तरीय खेल मैदान, सभा गृह, कभर्डहल तथा रङ्गशाला निर्माणका लागि समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
१३०. गाउँपालिका भित्रका वडा कार्यालयहरू आधुनिक र प्रविधियुक्त बनाइ सेवा प्रवाहलाई छिटो तथा छरितो बनाइनेछ ।
१३१. सडक स्तरोन्नती गर्दा सडकका प्रारम्भिक संरचनाहरू तयार गरी मात्र स्तरउन्नती गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । हालसम्म विस्तार गरिएका सडकहरूको सञ्चालनको अवस्थाको आधारमा मात्र सडक स्तरोन्नती गर्ने कार्यका लागि बजेट विनियोजन गर्ने नीति लिइनेछ ।
१३२. गाउँपालिकामा स्वच्छ पिउने पानीको उपलब्धताका लागि सरोकारवाला निकायहरूसँग आवश्यक सहकार्य गरिनेछ । विपन्न परिवारमा धारा जडान गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
१३३. गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सडकहरूको मर्मत कार्य गर्न स्थानीय बेरोजगारको सूचीमा रहेका व्यक्तिहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
१३४. गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका संघ संस्थाका सामाजिक भवन निर्माण गर्न तथा अधुरा कार्यहरू सम्पन्न गर्न प्राथमिकता दिइनेछ । प्रत्येक वडाहरूमा क्रमिक रूपमा जेष्ठ नागरिक विश्राम स्थल निर्माण गर्ने कार्यको सुरुवात गरिनेछ ।

(ङ) वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन तर्फ:

१३५. पूर्वाधार निर्माणमा खासगरी सडक निर्माणलाई वातावरण मैत्री स्थानीय शासनको अवधारणा अनुरूप कार्य अगाडि बढाइनेछ । ठुला संरचनाहरू निर्माण गर्दा संक्षिप्त वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदनको आधारमा निर्माण गर्ने कार्यको सुरुवात गरिनेछ ।
१३६. संरक्षण, विपद् व्यवस्थापनको लागि व्यापक रूपमा जनचेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । प्राकृतिक विपद्बाट जोगीन तथा क्षती कम गर्न विपद् व्यवस्थापन योजना बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।

१३७. खानेपानीको स्रोतलाई दीर्घकालीन बनाउन पानीका मुहान, पोखरी, ताल, तलैया संरक्षणमा विशेष लगानी गरिने छ । पूनःभरण पोखरीहरूको निर्माण गर्ने कार्यको शुभारम्भ गरिनेछ ।
१३८. विपद् व्यवस्थापनको लागि विपद् व्यवस्थापन कोषमा रकम विनियोजन गरिनेछ । यस कोषको रकम स्वीकृत मापदण्ड बमोजिम विपद्मा परेकाहरूलाई तत्काल उद्धार राहत र सहयोगको कार्यक्रम संचालन गर्न खर्च गरिनेछ । वडा एवं बस्ती स्तरमा विपद् व्यवस्थापनको लागि नागरिक परिचालन गर्न वडा र बस्ती स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गरिने छ ।
१३९. गाउँपालिका भित्र रहेका सबै वन सम्पदाहरूको विभिन्न वन समितिहरूको सहकार्यमा संरक्षण गरिनेछ । साथै सामुदायिक वनको व्यवस्थापन सुधार गर्न गाउँपालिकास्तरीय समिति गठन गरी गाउँपालिकाका विकास निर्माणका योजनाहरूमा साझेदारीताका लागि संलग्न गराउने नीति लिइनेछ ।
१४०. गाउँपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सम्पूर्ण नदीजन्य पदार्थहरूको उत्खनन विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदनको आधारमा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१४१. प्रति वडा १ बाल उद्यान, पार्क निर्माण कार्यलाई अभियानको रूपमा सञ्चालन गरी सोका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१४२. प्रत्येक गाउँपालिका बासीलाई गाउँपालिकाको वातावरण स्वच्छ एवं हरियाली राख्नका लागि वृक्षारोपण कार्यक्रम अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
१४३. वातावरणीय सन्तुलनलाई दिगो बनाउन गाउँपालिका क्षेत्र भित्र प्लाष्टिक प्रयोगलाई निरुत्साहीत गर्ने खालका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
१४४. गाउँपालिकाबाट उत्सर्जन हुने फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्न स्थायी डम्पिङ्गसाइट निर्माण नहुन्जेलसम्म उपयुक्त स्थानको पहिचान गरी अन्य संस्थाहरूको सहकार्यमा फोहोरमैला व्यवस्थापनको कार्यक्रम अगाडी बढाइने छ ।

अन्त्यमा यो नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्न सहयोग गर्नुहुने गाउँपालिकाका उपाध्यक्षज्यू, सबै वडाका वडा अध्यक्षज्यूहरू, गाउँ कार्यपालिकाका कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, गाउँ सभाका सदस्यज्यूहरू, सम्पूर्ण विषयगत समितिका सदस्यज्यूहरू, सकारात्मक सल्लाह र सुझाव दिनु हुने विभिन्न संघ संस्था र कञ्चनमा क्रियाशील राजनीतिक दलका प्रमुख तथा प्रतिनीधिहरू, समग्र कञ्चन निवासी बुवा आमा दाजु

भाई दिदी बहिनीहरु तथा गाउँपालिकाका सम्पूर्ण कर्मचारीहरुलाई हार्दिक धन्यवाद दिनु चाहन्छु ।
धन्यवाद ।

गोकर्ण बहादुर क्षेत्री
अध्यक्ष